

Kmetski prijatelj.

Der Bauernfreund.

Izhaja v sako prvo in tretjo nedeljo v mesecu, in košta s poštnino vred za celo leto 1 gld. 50 krajcarjev, za pol leta 80 krajcarjev.

Denar za naročilo kmetskega prijatelja prosimo pošiljati v gosposke ulice številka 4 (Herrengasse Nr. 4.)

Rekopisi se nazaj ne pošiljajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Za ostanila se plača za navadno verzijo 8 kr.

Cesar Jožef II.

Solčni žar razlil se je nad Avstrijsko narodo, razgnal temo, v kateri so stekali narodi stoletje, ko je stopil nepozabljiv vladar na Habsburški prestol, tisti vladar, ktereга sodaj čez sto let častijo in čislajo vsi hvalešni narodi, ki ljubijo napredek in želijo prostosti, na naj šlahtnejši in odkritosrčnejši način. Sto let je dovolj časa, da se zbrše spomin na posameznega človeka popolnoma; tu pa začne hvaležno ljudstvo staviti čez sto let spominke in statue nepozabljivemu dobrotniku. Ni opominjala vlada ljudstva k temu, ni bilo prisiljeno od nobene strani, iz lastne proste volje časti ljudstvo čez sto let svojega ljudskega cesarja, ter s tem dokazuje, da čista prave zaaluge in prave čednosti, in da mu ostanejo sprejete dobrote vedno v spominu. Prvo mesto na spodnjem Štajarskem, ktero se je okinčalo s spominkom cesarja Jožefa II. bilo je Maribor, v nekoliko tednih veselilo se bo tega kinča mesto Celje, čez malo časa tudi Ptuj in nektera Koruška mesta.

Mislimo si, da živimo sto let poprej, poglejmo ondajšo razmere Avstrijske, ko umrla je Marija Terezija 29. novembra 1780; kako so bile žalostne! Deržava ni bila zedinjena v celoto, posamezne dežele imele so vsaka svoje postave, vsa oblast so imeli šlahtniki, pravo ljudstvo pa ni moglo, in ni smelo nič govoriti, še ganiti se ni moglo. Po vodjem delu cesarstva bil je robot s svojimi nečloveškimi postavami in navadami. Pri sodnjah je bilo še slabše in žalostneje; na robotnike in sušnje niso gledali veliko, gospod dobil je lahko pravico, če je bila njegova krivica še tako očividna. Kupčiji in obertnji ni šlo bolje, za napredek ni bilo no-

Kaiser Josef II.

Es war wie ein Strahl des Lichtes, das sich nach jahrhundertelanger Finsternis plötzlich über die Völker Oesterreichs ergoß, als jener unvergeßliche Monarch den Thron der Habsburger bestieg, dem jetzt nach hundert Jahren überall von dem dankbaren, fortschrittlich gesinnten Volke der Trieb edelster, ungeheuerster Verehrung gesollt wird.

Hundert Jahre sind ein Zeitraum — lang genug, um die Erinnerung an einen Menschen ganz zu vernichten — und nach hundert Jahren beginnt das dankbare Volk dem Gedächtnisse seines unvergeßlichen Wohlthäters Denkmale und Statuen zu setzen. Ohne von der Regierung aufgefordert worden zu sein, ohne Beeinflussung von dieser Seite, seinem eigenen freien Willen folgend, huldigt das Volk seinem Volkskaiser nach hundert Jahren und zeigt damit, daß es wahres Verdienst und echte Tugenden zu würdigen weiß, und für empfangene Wohlthaten ein gutes Gedächtniß hat.

Marburg war die erste Stadt in Untersteiermark, welche sich mit dem Standbilde Josef II. schmückte, schon in den nächsten Wochen wird sich Gili und in nicht zu ferner Zeit Pettau und mehrere Städte Rärnthens der vielbedeutenden Fierde freuen können.

Wenn wir uns im Geiste um ein Jahrhundert zurückversetzen und uns die Zustände vergegenwärtigen, welche in Oesterreich am Todestage der Kaiserin Maria Theresia, am 29. November 1780 herrschten, so finden wir, daß es in Oesterreich damals traurig ansah — das Reich bildete kein Ganzes, die einzelnen Provinzen wurden nach ihren eigenen Gesetzen verwaltert, fast die ausschließliche Macht ruhte in den Händen des Adels, während das eigentliche Volk nichts zu reden hatte, und auch nichts reden durfte. Im größten Theile des Reiches herrschte noch die Leibeigenschaft mit allen ihren menschenverwürflichen Zuständen. Die Schulen befanden sich in einem ganz vernachlässigten Zustande. Mit den Verdicten sah es noch trauriger aus — mit den Leibeigenen machte man wenig Umstände, und die Herren fanden leicht Recht, wenn sie auch

benemu mar, in Avstrija je zaostala daljež za sosednimi državami. Tako žalostno je bilo v Avstriji, ko je nastopil vladati cesar Jožef II. Kako misli in namene je imel, vidimo nar boljše iz pisma, kterega je pisal cesar leta 1781 nadškofu Solnograškemu, pisal je: „Notranjo vladanje mojih držav se mora prenarediti, cesarstvo, kotu vladam jaz, mora se vladati in mojem smislu, vlada naj pravica zatreti se mora predsumljivost, fanatizem, krivica, in duševna sužnost, vsak moj podložni naj prejme prirojene prostosti.“

Cesar Jožef II. je delal pošteno, neutrudljivo in pogumno, da bi oreničil svoje lepe namene. Razširiti omiko in izobraženje med vse stanovce svojega ljudstva, vpeljati redno in pravično sodnistvo in enakost vsih pred postavo, povzdigniti kupčijstvo in obertnistvo, davke pravično razdeliti, brambo deržave poboljšati in pomnožiti, oblasti slahntnikov zmanjšati, in povzdigniti kmetaki stan, to so lili nameni, ktere je želel oreničiti, ter doseči svojo naj bolj gorečo željo: Napraviti edinstvo vsih dežel, ktere so bile pod njegovo vlado. Jožef II. je vmah spoznal, da je vsim deržavam enotna vlada potrebna, da se dežele morajo vladati iz enega kraja, in da so posebne pravice in postave, po posameznih deželah, z eno besedo, da je federalizem neumnost, ktera deržavo slabi. Centraliziral je toraj posameznim deželam in kraljstvom vzel je njihove posebne pravice in privilegije, vladal je vse svoje narode na isti način, in dal je vsim iste postave.

Če bi bili hodili njegovi nasledniki, ker žalibog je Jožef II. prenaglo vmerl, po ravno tistem potu, če bi bili delali nekoliko desetini v njegovem smislu, Avstrija bi bila zdaj mogočnejša in bogatejša, in nacionalnega prepira in pričkanja bi ne bilo; vsakdo bil bi ponosen, da sme reči: Avstrijanec sem, in nikomur bi ne padlo v glavo, da bi hotel biti pred vsem Čeh, Poljak, Slovenec ali Nemeec, in potem se le misliti, da živi v Avstriji.

Cesar Jožef II. je bil železnega značaja, ne za perst debelo ni se umaknil od prave poti, ktero si je zvolil. Dokaz temu je, da je celo papež moral priti k njemu na Dunaj, ko je v cerkvenih ročeh hčtel nekaj doseči, cesar ni razumljale, ko je šlo za mogočnost in moč Avstrije, bil mu je vsak podložni, ali knez ali berač, ali duhoven ali vojak.

Veselo sužnosti in robota rošenih bilo je nezarekljivo, oprosteno ljudstvo polno je cerkve,

im offenbarsten Unrecht waren. Mit Handel und Gewerbe war es ebenjo schlecht bestellt, kein Mensch kümmerte sich um Fortschritt und Bildung, und Oesterreich war gegen andere angrenzende Länder nach jeder Richtung weit jurist.

So befand sich Oesterreich bei dem Regierungsantritte Josef II. — wie dieser dachte, als er den Thron bestieg, ersieht man am Besten aus einem Briefe, welchen er 1781 an den Erzbischof von Salzburg schrieb, und in dem es hieß: „Die innere Verwaltung meiner Staaten muß anders gestaltet werden. Ein Reich, welches ich regiere, muß nach meinen Grundsätzen beherrscht, beurtheilt, Fanatismus, Parteilichkeit und Sclaverei des Geistes unterdrückt und jeder meiner Unterthanen in den Genuß der angeborenen Freiheiten eingesetzt werden!“

Kaiser Josef II. hat eifrig und muthig an der Bewerthung seiner schönen Ideen gearbeitet. Verbreitung allgemeiner Aufklärung und Bildung in allen Schichten der Bevölkerung, Herstellung geordneter und unparteiischer Rechtspflege und Gleichheit Aller vor dem Gesetze, Beförderung des Handels und der Gewerbe, gerechte Vertheilung der Steuern, Vermehrung und bessere Ausbildung der Wehrkraft des Reiches, Einschränkung der Macht des Adels und Hebung des Bauernstandes. Das waren die Mittel, mit welchen Kaiser Josef das Endziel seiner Regierungsthätigkeit: die Schöpfung der Einheit aller unter seinem Scepter stehenden Länder zu erreichen suchte.

Josef II. sah sofort, daß eine einheitliche Regierung für alle Staaten in der gleichen Weise notwendig ist, daß die Provinzen von einer Stelle aus regiert werden müssen, und daß die besondern Rechte und Gesetze, die in einzelnen Ländern herrschten, abgestellt werden müssen, mit einem Worte, daß der Föderalismus ein Unbeing ist, welches den Staat schwächt. Er centralisirte daher, hob Vorrechte und Privilegien u. s. w. der einzelnen Königreiche und Länder auf und ließ alle seine Völker gleich regieren und gab ihnen gleiche Gesetze.

Wenn später, in den nach seinem leider viel zu früh für unser Vaterland erfolgten Ableben folgenden Jahrzehnten in seinem Sinne weitergearbeitet worden wäre, dann wäre Oesterreich heute mächtiger und reicher, und — es gäbe keinen Nationalitätenhader, denn jeder wäre stolz zu sagen: Ich bin ein Oesterreicher! und es fielen keinem ein, zuerst Tscheche, Pole, Slovenc, Deutscher u. s. w. sein zu wollen und erst dann in Gottes Namen auch noch daran zu denken, daß er noch in Oesterreich ist.

Kaiser Josef II. war ein eiserner Character, der nicht einen Finger breit von dem geraden Wege abging, welchen er sich vorgezeichnet hatte; ein Beweis dafür ist der Umstand, daß damals selbst der Papst zu ihm nach Wien kommen mußte, als er in kirchlichen Dingen etwas erwirken wollte, denn der Kaiser verstand keinen Spatz, wo es die Macht Oesterreichs galt und er behandelte jeden als seinen Unterthan, ob Fürst oder Bettler, Priester oder Soldat.

Der Jubel der aus der Knechtschaft von ihm erlösten Leibeigenen war ungeheuer, das befreite Volk

pošiljalo je s solzami hvaležnosti in veselja goreče molitve za ljudskega cesarja, do vsega mogočnega vladarja celoga sveta. Če bi bil cesar Jožef II. samo to eno dobroto akcual svojemu ljudstvu celi čas svojega vladanja, blagoslovili bi njegov spomin, dokler živi še kak Avstrijanec.

Čudno pa je, da le napredoljubni državljani v Avstriji spomin slavnega cesarja praznujejo, druge stranke pa, celo celi narodi nočejo se spominjati na njega. Mi na Štajerskem, Koroškem in na Kranjskem pa narodimo vse drugače! Cesar Jožef naredil je neizmerno veliko dobrega za celo Avstrijansko ljudstvo, posebno pa si je pridobil nepozabljivih zaslug za kmetiki stan. Kmetje! na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem, kjer se praznuje spomin veličastnega ljudskega cesarja, naj se odkrije spominček, ali naj se praznuje na drugi način, pokažite da razumite prednika našega prosvitlega cesarja, pustite politično prepire drugim naj se kvasajo kakor hočejo, združite se z vsakim, ki spoštuje spomin vašega naj večjega dobrotnika. V njegovem spominu mislimo: Avstrijanci smo, to je poglavitno, in to doseči je bila prva želja cesarja Jožefa II. Obdajal naj bi njegov duh narode Avstrijanske, kteri častijo njegove namene, naj bi vodile njegove mišl vsega Avstrijanca v blagor in blagoslov naše lepe Avstrijanske domovine.

„Vse za dom in za cesarja!“

Srečne so bile južno krajine prelepe naše očetnjave v minulih dnevih. Slavni naš vladar, obiskajoč Koroško in Primorje, osrečoval je vsepovzodi narode s svojo navzočnostjo. Kdor je imel priložnost viditi razne sprejeme avstrijskega cesarja, ali šal je soglasen vzklj vdanosti in goreče ljubezni meščanov in prostega ljudstva, ki nevasljivo plamti za premilega vladarja. — Neprisiljeni izkazi prepokornosti so pa tudi blagega cesarja v vsih krajih zadovoljevali — in sreden zapustil je zopet omenjene krajine s prepričanjem, da narodi spoštujejo njega odkritosrečno kot skrbnega in pravicoljubnega očeta. — Ko je celovški župan v svojem nagovoru svitlemu cesarju poročal prijateljsko zastopnost, v kojoj živi na Koroškem Slovenec poleg Nemca, ganjen je ob'e ljubljini vladar izrekel: — „Hvala Bogu!“ — Srečna dežela, ki zamoreš zagotoviti jednako resnico svojemu preusvišenemu gospodarju! — Kako bi pa mi na primer na južnim Štajerskem svitlemu cesarju poročali v naših razmerah! — Žalibože, primorani bi bili poudarjati, da pri nas nesrečna nesloga prijateljsko voz trga; ona

füllte die Kirchen und sandte unter Thränen der Dankbarkeit und Freude heiße Gebete für den Volksherrscher der Welt. Hätte Kaiser Josef II. während seiner Regierung auch nur diese eine That vollbracht, würde sein Andenken geachtet bleiben, so lange es noch einen Oesterreicher giebt.

Werkwürdig aber ist es, daß nur fortschrittlich gesinnte Bewohner Oesterreichs das Gedächtniß des edlen Kaisers feiern — während andere Parteien, ja ganze Nationen in Oesterreich sich seiner nicht erinnern wollen. Machen wir es in Steiermark, Kärnten und Krain anders! Kaiser Josef II. hat für's österreichische Volk unendlich viel gethan, er hat sich unergiebliche Verdienste um den Bauernstand erworben. Bauern in Steiermark, Kärnten und Krain! wo immer eine Gedächtnißfeier des erhabenen Volksherrschers veranstaltet wird, ob es nun durch die Enthüllung seiner Statue oder in sonstiger Weise geschieht, zeigt, daß Ihr ein Verhältniß für den hochherzigen Vorfahren unferes erhabenen Kaisers habt, laßt andere Leute politische Streitigkeiten ausfechten, vereinigt Euch mit Jedermann, der das Andenken Eures größten Wohlthäters ehrt. In seinem Andenken laßt uns fühlen, daß wir Oesterreicher sind, ob wir nun diese oder jene Sprache sprechen, denn das ist die Hauptsache, und das strebte Kaiser Josef II. an.

Möge sein Geist die Völker Oesterreichs umschweben, die seinen großen Ideen huldigen, mögen diese Ideen bald die leitenden werden, zum Heile und zum Segen unferes theueren österreichischen Vaterlandes!

greni vsem in posameznim mirno družbinsko življenje. — Da! — nesloga pri nas bridke udarce deli in hudo rano seka, ki bodo težko kedaj več celile. — Nesloga, tista peklenaška pošast vihra od posestnika do posestnika, iz vasi v vas, iz trga v trg, iz mesta v mesto uničujejo vse one pravice, katere so uživali od nekdaj in dosedaj očetnjavi vdani Štajerci. — Tako je obče šilani vladar vsepovzodi razvidel hvalevrodne napredke obrtnije, kmetijstva in duševnega razvoja ljudstva na Koroškem in Primorskem. Tu in tam je celo učitelje popraščeval, če se mladež vadi v šoli tudi v nemškem jeziku; vele vredno znamenje, da naš slavni cesar šeli, naj bi se poleg materinskega jezika bolj spoštoval v skrajnih južnih avstrijskih deželah nemški jezik — kakor pa italjanski. Vsak človek, naj ima še tako čista načela in blage mišl, ima vendar svoje sovraznike; tako tudi naš preblagi vladar. — Nesrečne bombe nameravale so kaliti njegovo navzočnost v Trstu; toda Vsemočni zabral je strašno neogodo, ki je pretila preusvišeni cesarski hiši, namerjajoč uničiti priprave priznamenite slovesnosti združenja mesta Trsta z Avstrijo pred 500 leti. — Dotični hudobneš je po naklju bi

bil še v pravem času zasačen — in tako čaka sodej v težkem zaporu zaslužene kazni. — Razstava v Trstu je vsakemu ponujala prekrasen razgled delavnosti avstrijskega ljudstva — in hvalevredno se je o njej izrazil tudi prevrtili cesar, za katerega vneto gori in bije vsako pošteno domovinsko srce:

„Vse za dom in za cesarja,
Za cesarja blago, kri!“

Našim učencem, naj bodo Slovenci ali Nemci.

Dolgo časa že vidimo, da učenci naše gimnazije ravno tako kakor v drugih krajih pečajo se vneto z našo politiko, in posebno kar tiče njihove domovine.

To pa je grozna napaka, ker mladost, koja se more učiti, da bi bila v rešnici dostojna do politike, meša se v reči, kterih ne razumi, in pri tem pozabi na svojo dolžnost učiti se tega, kar je potrebno. Prepričani smo, da je samo ta politika, v katero se meša naša mladina kriva, da na naših šolah učenci tako slabo napredujejo.

Naj ljubi vsak učenec svoje domovino, to priporočamo vsakemu, ali ljubezen do domovine se ne kaže s tem, če pije in poje po slovensko, ljubezen do domovine skazal bo stem, da se uči pridno, in da pridobi vednosti, kterih mu je treba, da postane možak, ki more delati za blagor svoje domovine.

Če pa nosijo naši učenci tribarvene kokarde slovenske belo - modro - rdeče, ali nemški učenci nosijo trakove z nemškimi barvami, s tem ne koristijo domovini, samo starišem škodujejo, kjer kradejo jim denar iz šepa, kterega so si stariši zaslužili v potu svojega obližja. Stariši mislijo, da se sin uči pridno potrebnih vednosti, on pa pije in poje, ker ne ve, koliko škodo dela s tem samemu sebi in svojim starišem.

Pa tudi za mladino politika ni tečna, pajdaštvo, ktero je najlepši kinc mladosti, in prijateljstvo izgine, če se imenuje ta slovenec drugi nemec, akoravno ne ta, ne uni ne ve zakaj, politika je zdaj taka, in mladina ne misli dalje. Učenci se toraj ločijo v dve stranjke, in posnemajo (kakor opice) študente na univerzah ali visokih šolah, pojejo nekteri slovenske, nekteri nemške pesmi, in sovražijo se pri tem ne vedoči zakaj, samo, ker bral je morda ta prvaške časnike, oni pa bolj pameten nemške, iz katerih si je prav lahko poduka dobil. Takim učencem ni mar za poduk v petji, temveč za politične demonstracije. „Kopitar ti kopita sodi“, rekel je dobro znani slovenski pesnik, toraj tudi mi vam priporočamo vsiati pri svojem kopitu.

Ne gledé tega, kar je bilo do zdaj rečeno, se pa pri takih zborih naših učencev, močno pije in puši; kaj pa potem drugi dan? Vsak tak mladenec ima mačji vek, ali po domače otekle lasé,

kako mu je potem mogoče učiti se? in vidimo, da se taki, kteri bi bili radi imenovani „Ultraslovinci“ ali prenapeteži, na ta način prav slabo učijo materinskega jezika, ter v spričevalih prav slabe reče dobivajo. Boljši se pa tudi nasprotnikom teh slovenskih prenapetežev ne godi, kteri nosijo črne rumene trakove, toraj mesto učiti se, pečajo se s politikó. Tudi ti dobivajo večidel iz svojega materinskega jezika razred; „nedostojno“;

Stariši plačali so za poduk, sinovi pa so se rajše klatili po gostilnicah ter pijačevali, to ne hasno ne nemškemu učencu, ne slovenskemu.

Pustite politiko pri miru, ne pečajte se, dokler ste še premladi z rečmi, kterih še ne razumite, ali če bi jih tudi razumeli, ktere vam ne pristojujejo, učite se rajše pridno, ker s tem pokažete ljubezen do svoje domovine, bodi Slovenci ali Nemci, ker kaj ima dešela od takih ki trobijo bodisi v nemški ali slovenski rog, pri tem pa ostanejo duševno urobni? takih imamo žalibog v naši lepi domovini bodisi na Štajerskem ali pa še bolj na Kranjskem prevedé. Ljubi učenci pustite neumnosti, ktere vam niso pristojne, bodite rodoljubi, in akažite rodoljubnost ne s pijačevanjem, temveč učite se pridno in pustite politiko za kratek čas na miru, da bote mogli po tem, ko ste dostojno vednost, dostojno starost in dostojni stan dosegli, delati v rešnici za blagor svoje domovine in za blagor svojega naroda. Dokler ste študentje na srednjih šolah vam pijačevanje in petje (mislimo tukaj petje po gostilnicah ki razerdí druge stranke n. p. „Kje dom je moj ali Wacht am Rhein“) samo škoduje, zaderžuje vas v učenji, krati vam lepo prijateljstvo med součenci, in goljufate s tem samo svoje stariše, kteri vas dali so v šolo, da bi se učili, in počteni veljavni možje postali, ne pa da bi mlada leta s pijačevanjem in nepotrebnim petjem zgubili.

Velikansko darilo države-deželi Galiciji.

Mnogokrat smo že omenili, da avstriški Slovani ne želijo samo jesikovne ravnopravnosti z Nemci, temveč bode to veleutežje še imelo in zahtevalo v deršavnem zboru kakor tudi pri vladi strahovite denarstoenne nasledke. Z ustanovljenjem češke univerze v Pragi, kjer se nepotrebno prednaša nemška vednost v češkem jeziku; z ustanovljenjem slovar skih srednjih šol bodo državni stroški sviklani, katerim prilagamo v obilnej meri mi in naši sosedni Nemci. Reguliranje gruntnega davka doneclo je Češkej in Galiciji olajšanje; pisanekim deželam prouzročilo pa je silovite težave. Uže dalj časa sliši se, da namerava vlada, katore finančni minister je Poljak — Dunajevsky, Galiciji odpustiti t. j. darovati do osemdeset milijonov goldinarjev — denar, kojega je dešela dolžna državi valod predplačil za galicjsko zalogo semljíščine odseve. — Začetkoma dosedevalo se nam je vse neverjetno, ker bi to denarno stvar

moral pretresovati — in rešiti le državni zbor. Znabiti bi bili nemški klerikalni poslanci predlog ovrgli, vedoč, da druge dežele same poravnajo dolg zemljiščine odveze; jednako odkupujejo tudi kmetovalci odmenjeno desetino in tlako v denarjih. — Iz Galicije se pa poroča, da bo vlada v tej zadevi z domačim deželnim zborom sama poravnala, ker mu je že izročila dotični predlog. — Vsebina predloga je, da vlada popolnoma odpusti vrnitev predplačil iz zaloge zemljiščine odveze tako, da se zmanjša letna državna subvencija za 525-000 goldinarjev!!! — Omenjeno odškodnino plačilo znaša sedaj vsako leto 2 milijona 625-000 gold.; v prihodnje znižal bo de snešek na 2-1 milijona goldinarjev; razliko od 525-0-00 gold. bo de Galicija sama prinašala. Neki rečevan avstrijski nemški list čudi se, zakaj se Galicija tako velikodušno obdaruje, ker je sama zmogla pol milijona goldinarjev povrniti vsakoletno za pridobljena predplačila. Gotovo je denarstveno razmerje tam bolje nego pri nas — in mi smo za omenjene predplačilne svote vlagali, toda naše finančno stanje se žalibože dosedaj ni še sboljšalo, timveč shujšalo se je, ker se mastijo z našimi doneski le druge dežele. — Kedaj nek bode naši poslanci li uvidili, kolika potreba da je skupnemu ravnanju v državi z sosednimi Nemci; kajti nam ptuji Slovani si na naše stroške pridobivajo vsakojaki poboljšek — in mi jim še strežemo z našo gostoljubno radočarnostjo! Žalostne nasledke domačega razpora čutimo še itak v razmerju ženika; denarstvene nezasilane zadeve so nam pa za petami; kajti iz zanesljivega vira nam je znano, da bode na primer v bodoče vranški okraj na podlagi čistih dohodkov pri zemljiškem davku plačeval 10-000 fl. več nego je odmerjeno sedaj. Veselje davkoplačevalcov pri znižani meri je bilo jako kratko! — Kako vam bije srce gospodje slovenski poslanci?! —

Dragi kmetje!

Dolge leta sto že v težavah, pa namesto, da bi se njih saj deloma rešili, povečate si jih še dalje bolj. Vedno slišimo tožbe, kako slabo se vam godi v eni ali v drugi reči, kako slabo da je stanje vaše, s tem si pa celo nič ne pomagata, samo toliko, da ložje človek terpi, ako komu potoli svojo nadlogo, težava pa le ostane težava. Odprite tedaj vendar svoje oči, rabite svojo pamet, prebudite se iz spanja in mislite, v kolikih rečeh se je še poboljšalo; vsemimo gospod. učitelje in več drugih v ingled. Tudi vi si znate v dostih rečeh pomagati če si le hočete.

Ako pa sami ne bodede začeli napredovati, pa bodede še bolj in bolj v težave zabredli. Kmet more za kmeta govoriti, kmet more kmeta zastopati, kmet ve kaj mu je potreba, kje ga težava tlačí, v čem nar več terpi, zato pa kmet sam —

naj lažje prosi, in pritožbo za pomoč na pravo mesto pripravi. Vsakemu stanu je naš prevrtiti cesar svoje pravice dal — zato pa jih rabi tudi ti dragi kmet, ki vsem kruhek pridelujejo.

Bere ali čita se v mnogih časnikih, kako se kmetje za svoje pravice potegujejo, ter vstanovljajo družbe, pri katerih priložnostih se o mnogih rečeh in potrebah pogovarjajo, to je velika dobrota, — tudi pri nas bi bila ta reč prav dobra, ker je kmet v mnogih rečeh poduka potreben, pa žalibog, da je toliko kmetov slaboupnih in da nečajo spoznati, kaj je koristno in potrebno, še najboljšemu prijatelju ne verjamejo in ne zaupajo, ter še le tedaj ga spoznajo in ga prosijo, če jim že voda v gerlo teče, pa rečem: da je vsikdar le kmetu kmetu naj boljša pomoč, kjer nikdar ne tirja prerelike plače za storojeno delo. — Zato pa, kmetje derlite se z zedinjeno močjo, ne dajte se slepariti pri nikakih prilikah, kjer povsod se vam sovražniki protistavljajo.

Ako imate volitve, kakor v deželni zbor ali za kaj koder, vselej vas sleparijo, zakaj pa nebi po svoji volji vsak volivec volil? ne pa kakor se je dozda slišalo pij! pij! vino! vino! — tako volite! „tega volite!“ — ali je to prava pot volitve? jaz mislim in vsak pameten človek, da to ni prav. Kmetje! imate med seboj kmete, kateri nimajo slame v glavi, volite kmeta za vašega zastopnika — dokler tega ne previdite in ne storite, bodede v težavah ostali. Zato še enkrat rečem: odprite oči, prebrisajte si pamet, da se ne bo reklo — neumni slovenski, ampak umni previdni in prebrisani slovenski kmet. F. M.

Dopisi.

Ormuž 15. sept. 1882. „Slovenski Narod“ prinaša iz Holma blizu Ormoža 6. septembra t. l. dopis o šolski veselici na Humu. Mi o tem dopisu niti besedice spregovorili nebi, ako se nam nebi potrebno dozdevalo, laž od resnice razločevati. „Slovenski Narod“ za ormuške prebivalce nima boljšega izraza, nego „nemčurje“, se ve da, tako je pošteno; in piše dalje: — „naši nemčurji imajo surovo serce“ — — — To odločno zavračujemo. Surovo serce imajo tisti, ki obrekujejo in lažejo, ter šopirljivo povzdigujejo se za edino inteligenco. Dalje v dopisu: — — — „Do zdaj sta imeli holmska in ormoška kola skupaj šolsko veselico, toda letos ne, ker so ormoški nemčurji ukrenili, da holmskih šolarjev ne bodo povabili na svojo veselico, ker so holmski šolarji umazani kmetaki dečki, kateri niso zato, da bi se razveseljevali z gospodako in nemčursko deco ormoško.“ . . . Resnica je ta: dne 28. avgusta bil je poslan ormuški učitelj g. Jurka, ki je tudi humske šole krajni nadzornik, na Hum, da povabi k ormuški šolski svečanosti humsko šolsko mladež; pa že v šoli na Humi je izvedil, da se oni mladeži pri-

pravila posebna šolska veselica, toraj je moral povabilo preklicati, rekoč: da bi nam jako ljubo bilo, ako bi prišli humski otroci k nam. Pred edenajsetimi leti smo imeli skupno veselico tedaj je bila ta veselica le enkrat skupna, od kar svet stoji, pa ni navadno skupna. Nikdo tudi ne more svetočiti, da bi bili mi kedaj rekli, da so humski otroci umazani dečki, to je gerda laž in se odločno zavrnuje. Mnogo otrokov pošilja se iz humske okolice v ormoško šolo. Gotovo jih v našo šolo jemali nebi ako bi njim bili nasprotni. — Dalje v dopisu „Sl. Naroda“: „Na svojo veselico niso ormuški nemškutarji povabili ne svojega župnika g. Špornu, ne učitelja keršanskega nauka Se ve da tudi drugi narodnjaki niso bili povabljeni, ker je ormoška šolska veselica morala biti nemškonacionalna Temu se zavrne: 28. avgusta bila sta oba omenjena gospoda povabljena od krajnega šolskega sveta ormuškega, priča temu, da sta se oba na varaškem povabilnem listu podpisala, zvrh tega pa še sta dobila posebna povabila po pošti, ako to tajita, tudi lažeta. Kar se pa tiče tistih drugih narodnjakov, ki niso bili povabljeni, moramo odkrito povedati, da je to le tišta sebe samoga hvalisavna inteligenca, ki nemir dela in po časnihkih sumniči. — Ravno tako neumjen je namet, da je bila ormuška veselica nemškonacionalna. — Ormuška veselica je bila slasti za otroke, — dan veselja za mladost, — ni nemška ni slovenska, — ampak oboje, braterno — srčna in nedolžna, za otroke in stariše brez vsakega političnega nakana, to pričajo vsi ki so bili navzoči. V dopisu „Narodovem“ nasledujemo dalje da je iz šolske veselice na Holmu postala tudni skupna narodna veselica. — To konstatiramo. — Dalje se imenuje med govorniki dr. Geršak, da je veliki prijatelj šole, čemur mi ne pritrjujemo, ker on svoje otroke v šolo ne pošilja, morda se boji, da bi se mogli med kmetako deco vesti. Dalje ugaja ljudstvu g. Josih, ter pravi: „Doselej nas je nemška odgoja odujevala od naroda, slovenski dijak se je sramoval svojega očeta v bregušah. — — — Zakaj se je sramoval? Mili Bog! ako bi se ti gospodje nemški suknji, nemški hlačam, nemški kulturi in vsemu, kar imajo nemška na sebi, odpovedati morali, bogme, vřivali bi uborni kruhec. Ti gospodje nemški jezik sploh zametujejo, pa se ga vsak dan posluřujejo. Dalje govori dopisnik v „Sl. Narodu“: „Dr. Žiřek vam je znan iz tiste pravde, ki jo je nedavno dobil“. . . . Dr. Žiřek tiste pravde ni dobil, ampak bil je obojen v to-rišne stroške in na 50 gold. globe v siromaški ormuško kaso. Dalje se nahaja v istem „Narodu“: „da je med tem nekdo v Ormuži „Hoch Deutschland“ kričal, — to je laž — in da nemčurji jeli so zoper g. župnika rogoviliti, češ da ga bodo odstavili, morebiti zato, da ni prišel kričat: „Hoch Deutschland.“ 27. avgusta t. l. je ravno isti g. župnik po rani pridigi oposril farmane, da ne ve

konca ormuške šole, in da se to starišem in nje-mu čudno dozdeva. Ako bi ta g. župnik po dol-žnosti zahajal k šolskim sejam, gotovo bi znal, kaj se zaradi šole godi. Mar li on napoveduje cerkvene obrede za šolarje učiteljstvu? Nikdar. Kdo tedaj rogovili? Čudno pa se je pri ormuški veselici vsaki materi zdevalo, — da poleg 300 šolskih otrokov niti bilo učitelja keršanskega nauka, niti njegovega namestnika. Na dalje lomí dopis: Naj se ti nemčurji še tako napenjajo, do-segli ne bodo ničesar, ker nimajo duševnih moči. Naše duševne moči moramo skrbno za druge po-trebe in koristne stvari varovati in rabiti, ne pa za nepotrebno kavsanje, tudi še se nismo poku-sili s ono bahajočo ormuško inteligencijo, to bi bilo trivo delo. Kar pa doseči hočemo, to je mir. Naš prevrtili cesar je pred enim tednom potoval po Koroškem, in tam mu pri audijenci neki župan pripoveduje, da na Koroškem Nemci in Slovenci v lepem miru in zajemnosti živé, a cesar na to odgovori: „Hvala Bogu, da je tako!“ Tudi mi isto želimo, zatoraj se ogibamo prilizoval-stva, hinavščine in rogoviljenja. Saj smo tukaj tudi sploh vsi skupno in mirno živeli, zdaj pa to nebi več mogoče bilo? Dragi bralec! odpri oči in vidil boš pri svetlem dnevu, kdo pašice brusi in spuřča. Konečno še napada dopisnik „Narodov“ ormuškega poštara. No, kdo ne pozna starega poštenega Martina — ki uže 35 let v Ormuži terži in poštarí! Doselej še nismo čuli nobene pri-tožbe med ljudstvom; pravijo le, da iz notareve kancelije na železnico pisma nosijo. Dragi kmet! po teh razpravah boš hitro razločil laž, in spoznal boš, na kateri strani je resnica. Za nas pa bo nar bolje — ako se držimo isveličarjevih besed: „Mir vam bodi.“

Iz Šoštanja. Nedotika (*Impatiens noli me tan-gere*) je nježna popolnoma gola rastlina z vlaknato enoletno korenino in kviško stoječim 1—3 čevlje visokim, akoraj steklastim prozornim belim stebelom. Plod je podolgasta oska glavica, ki takoj razperli rujava seme, če se je le količjak dotakneš. Čvete mesca julija in avgusta v senenatih krajih. Tej čudni rastlini enak se nam sdi „Mariborski listič“ slovenskim ljudem v poduk podan. Kmetiki prijatelj objavil je v svojem zadnjem listu, da se ni čuditi ako pervaki, kateri so duhovnega stanu, nimajo prave, serčne ljubezni do otrok, ker se ne smejo ženiti, nimajo niti družine, niti žene, niti otrok, ktere bi postavno smeli svoje imenovati. Rekel je kmetiki prijatelj na dalje, da ti (namreč pervaki duhovnega stanu) morejo sicer ljubiti mladost i. t. d. Kakor pa lastne skušnje nam kažejo zmotil se je tukaj naš kmetiki prijatelj prav hudo, ker taki duhovni nimajo ne iskric ljubezni do učebe se mladine. Predno pa donesemo dokazov, omeniti moramo, da ne mislimo duhovčine sploh, ker mi spoštujemo pravega duhovna, kateri pozna svoje dolžnosti, in jih tudi spolnuje, veliko bolj kakor Mariborski Gospodar, kateri čuje, podpihuje in draži slovensko

ljudstvo proti svojemu bližnjemu nemcu, namesto podučevati ga po izgledu zveličarjavem v ljubezni, in dajati sam svojim ovčicam dobre izgleda. Ta Mariborski listič, ki skrubi duhovni stan, pade ves razkašen nad kmetekove prijatelja, kakor lov, ko svoj plen zapazi, čoh, da kaže naš kmetški prijatelj kromplje svoje fraimaurerske matere. Razloček med Kristusom, kterege vsi kristjanje ljubimo, in med duhovniki „Gospodarjeve“ baže je kakor noč in dan. Kristus učil in priporočal je ljubezen do svojega bližnjega, Mariborski duhovnik pa uči in priporoča podpihovanje, natolcevanje, obrekovanje in sovraštvo do svojega bližnjega, kteri ni njegovega temnega mnenja, on podučuje ljudstvo v psovani, daje osebam priimke, kterih izgovoriti nas je sram. Je li Kristus svoje ovčice sitil s tako palo, je li tudi Kristus tako učil? Kako velik razloček!

V dokaz, da duhovniki Gospodarjeve baže nimajo ljubezni že do mladine blagovolite iz sledeče zgodbe poizvediti: V Šoštanju smo poizvedeli, da so vlečast sploh spoštovani in blagodušni gospod Franc Trafenik, dekan v Škalah na svojem prejšnjem mestu v št. Ilu na prošnjo tamošnjega kranjskega šolskega sveta šoli vrt poklonili, za katerega se je iz solake zaloge vsako leto 4 fl. najemšćine plačalo. Blizo 6 let se je tamošnji šolska mladec na istem vrtu v telovadbi podučevala, blizo 6 let so mladenči mlade drevesca, sadili, presajali, cepili in pollahčevali. Drevesca so se pozneje med pridne učence razdelila katera so potem doma nasadili. Pridejo pa novi g. fajmošter, F. S. ki hočejo vse do zida nazaj vzeti. Kje bo drevesca? Kje bo telovadnica, kje pa hoče učitelji svojo solato saditi? Celi trud mladine je po vodi splaval. Šolska mladenč bo bojda mogla hoditi čertert ure na telovadnico in drevesnico Gospodar! Ali nima „kmetški prijatelj“ prav? ako pravi: „Duhovniki ne morejo ljubezni do otrok imeti, ker se ne smejo ženiti in otrok nimajo. Bodi si temu, kakor hoče, gerdo je, ako duhovnik peččico zemlje v poduk še za denarje ljubi naši slov. učedi se mladini ne privodi akoravno je bil Kristus naj večji prijatelj malih otročičev. Iz tega se vidi, da bi ne bilo prida isročiti naše šole vnovič takim hinavskim prijateljem v kromplje — kakor „Gospodar“ pravi.

Iz Vrhniskoga okraja. Pred kratkim došel je tudi nam novi slovenski časnik kmetški prijatelj in razveselilo nas je, kakor solnce razveseljuje po dolgem deželnem vremenu, ko smo, prebravši ta prostemu ljudstvu v poduk pisani list, prepričanje dosegli, da se je v njem obudil domoljub, ki koraka po pravem potu, da bi svojim rojakom resno koristil. Kmetški prijatelj je prvi list, ki nam nasvetuje mir in složnost stredi soosed s soosedom, prvi list, ki v tej kristjanski čednosti najde prvi glaviti pogoj za blagor občine in občanov. In to je istina, to nam daje zavest, da je kmetški prijatelj s svojim pomzetjem sadel v černo! — Koliko krivice in nesreče se godi po svetu valod nemiloserdnosti in opravljivosti,

koliko v naši dragi domovini valod vednega žaličvega pisovanja po domačih časnikih proti tisti množini hvalevrednih rojakov, ki se prostistavljajo blagostanji dežele v korist, v ničienju starega nemškega-jezikoznanstva, kratko nikar pa ne zatirajo materni svoj slovenski jezik! To pisovanje ter branje takih šuntajskih časnikov je povzročilo že pred nekimi leti posebno v okolici ljubljanskega mesta sovraštvo proti mestjanom ino brezvestno zapeljani kmeti, ki so jeli med ana sumiti za njih grozovitega sovražnika, postopili so se tu in tam hrupa in napavla mirnih popotnikov, kar je konečno marsikterege spravilo v jočo in nesrečo: Omenimo le napad na Jančeh, pri Ješci, pri mosteh, in falne njih. kranjsko domovino oesamotljivo; nasledke. — Naš vrhniski okraj sicer, njemu v čast naj se izreka, takih dogodkov ne pomni, ker Vrhnica je bistroumen, trezen in miroljuben, ino šuntovanje, ktero se je pričelo žalibog v novejšem času, ga do sedaj odmaknilo ni od postavnega zaderžanja. Toda škodljivo je to vedno psovaje se v drugem občnem osiru, in to mora občutiti tudi tukaj marsikteri poštenjak. Lažljivo sčuvanje razperlo je namreč občane in delilo jih — ki so bili nekaj zložni in prijatelji med seboj — kot nasprotnike v dvoji stranke. Pri volitvah zmagala je ena stranka popadla druga; zmagajoča se vade rahljo na stol oblasti, propadla se odtegne ino kuja za voglom, občinski blagor, kot nesrečna mati žaluje nad svojimi otroci, ki se sovražijo in odtegujejo složnimu občevanju. Vskemu občestvu pa morajo predstati vestni, nepristranski možje, izvoljenci, kterim ni mar za osebnosti, ampak ki so enake mere za vsacega, pridni, delavni, nesebični. Takih mož je čedaljebolj malo na svetu, to je res, temuč pri žaličvrednemu nasprotnju današnje dobe se bodo poštenjaki odmaknili in pogubili do zadnega in javne zadeve bodo opravljali mogočeneši, kterim je malo prav malo mar za občni blagor, desiravno šteti bi si imeli to, kakor izvoljeni zaupniki soobčanov, v svojo čast in žlahtno dolžnost. — Ta prikazen pa izvira iz slabostji človestva, iz napuhlosti vladofelnosti, lakomnosti. Vselej si je prizadel samoprid polastiti se družinskih oprav in znajdel je o različnih časih razne sredstva prikupiti se množini ljudstva. V našem zdajšnjem času poprijel se je v slovenskih deželah domovinskega čutja s geslom „vse za narod in domovino“ ter dobro vedoč, da te besede segejo v serca živoganjene mladosti in preproste množine, in če bolj serce bije — gotovejše pamet oslabi! Po tej poti se je vrnilo mnogo udov, ki nimajo boljši dar nepristranosti in ljubezni do bližnega, v javne zbornice, ljudstvo pa, na katero klopajo neprenehoma ti možaki, mora s časoma popolnoma pogubiti svoj prosti um, svoj razsodek! Kdo pa zamore dvomiti, da bi se boljše živele na svetu, ko bi ne bilo gerdobnega prepira in ko bi domovinski časniki ne krivorabili svojo oblast v neopravičeno natolcevanje ene stranke, ampak

jo rabili vestno v odpravbo vsaktere napake in v razsvitljenje ljudstva, kateremu naj bi se olajšala izpolnitev težavne dolžnosti, spoznati in izvoliti prave možé za svoje odbornike in poslanca! — Za tega voljo pozdravljamo iskreno kmetškega prijatelja, ker on sklicuje nas rojake ne le k sklopnosti, temúč daje tudi poduk vsakemu ki je poduka željen v javnih zadevah sploh, ter posebno tudi v razpoznanje krega o potrebnosti nam slovenskoga in nemškega jenika. Zarad tega bude ravno Slovencu, ki ima éversti um v glavi, koristil, ker mu bo razsvetlil, kar je bilo do zdaj po enostranskih listih zakrito in vsakimu ošivil lastno prepričanje, lastni razsodek. — Napreduj tedaj v korist premle domovine, v korist zapeljanege ljudstva in njega blagostanja, in dokazuj ko do sedaj, da si v resnici: kmetiski prijatelj!

Gospodarske stvari.

Od podružnic štajarskega kmetijskega društva.

(Iz Sevence.) Pri seji naše podružnice 9. julija 1882 v družbo vzeti so bili kot udje gospode Emanuel Auserer, Julij pl. Schmutz in Anton Fabiani. Po tem ko so se prebrali poslani dopisi, posvetovalo se je v Sevenski okrajni razstavi, katero mislijo napraviti. Gospod dr. Auserer razložil je, kaj je do sedaj storil komité v ta namen voljen, naznanil je da je ponudil gospod Ed. Kautschisch svojo deteljno njivo pri okrajni cesti v ta namen brez plače, in da je dovolil Sevenski okrajni zastop 50 goldinarjev za pripravljanje, in 150 goldinarjev za premije. Potem so se posvetovali o programu, postavili so pogoje, po katerih se premije morejo deliti. Slodno je razlagal gosp. doktor Auserer, kako slabo stoji gozdi, in da treba jih je zasajati.

(Ormuška podružnica.) 16. julija t. l. imela je naša podružnica sejo. Opravili smo najpred priše dopise, postavili smo za rabo triere 10 krajcarjev za dva avstrijsanka mernika udom, in 20 krajcarjev neudom, potem podali smo diplomu, kterege je podarilo društvo v 58. seji v Gradocu gospodu posestniku Miroslavu Geasneru, govoril je pri ti priliki družbeni sekretir gospod Miroslav Müller. Nazadnje predaval je gospod Müller o postavi od 9. januarja 1882, kako se more zatreto deteljne sviljo, osat kislica, in križevce, da so udje spoznali te plevelne rastline, pokazal jim jih je.

(Redite le toliko živine, kolikor morete dobro pitati.) Ker je pri kmetih navada, da imajo več živine, kakor jim je mogoče rediti je obilno, in ker ta napaka močno škoduje kmetijstvu, dokazati vam hočemo a splošnim računom, koliko škode si dela sebi vaak, kateri več živine derži, kolikor je more dobro pitati. Mislimo si, da redi kmet 20 živinj, ktere mu pojedo na

leto 200 centov sena, ravno toliko da se ne ahujšajo, ter svojo težo odberže. Na ta način se seno ne splača, katero je zapital, ker živina ne da za to družega, kakor nekaj slabega gnoja, kterege pa tudi od tako rejene živine prav malo dobi. Če pa proda deset živinj in zapici na ostale deset v istem času 200 centov sena, ne dobi samo več in boljšega gnoja od teh deset živinj, ktere še redi, temveč: poteži se mu živina za 300 kil mesa in loja. Saj se ve, da se živina toliko ne more splačati, če ji kmet nima dati dosti piče, in ima več, kolikor je more dobro preskerbeti. Kaj pa še le je, če živina samo slabe piče dobi, in te ne zadosti, kar je žalibog pri naših kmetih navadno, posebno po zimi. Živina ne dobi še toliko ne, da bi obstala pri svoji debelosti, da bi jedla, kolikor ji je za življenje dostojno. Taka živina, ki nima dosti piče, rediti se mora s mesom, in sicer s svojim lastnim toliko, kolikor ji piče manjka. Taka reja pa je najslabeja in najbolj draga, ker živina se hujša, zgubi moč in meso, ne da akoro nič gnoja, toraj je še tista piča, ktera se zaradi skoraj zastojaj. Zato kmetje! opominjamo vas, ne redite več živine, kolikor morate obilno s pičo preskerbeti, ker ne splača se vam živina na nobeno stran, zaradite več, kakor vam živina koristi. Če pa svojo živino dobro pitate, imeli bote od polovice več korist; reja živinaka se vam bo dobro isplačala. —

(Repni obreski in oblupi) so prav dobra piča, ktera ravno toliko izda, kakor repa in krompir, če se prav napravljajo. Surovih ne smemo pičiti, treba jih je kisati, nar boljše v sidanih jamah. Take jame morajo se naglo napolniti, zakriti jih moramo potem s zemljo od petdeset do osemdeset centimetrov toraj od pol-blizo do celega metra debelo. Potem se ta zemlja dobro potolče, in če se špranje pokažejo, morajo se hitro zasuti in zatleči. Ker na ta način od zgoraj voda v jamo ne more priti, jama ne sme biti suha, v ktero se ti repni obreski in oblupi zakopljejo, posebno pa ne, če je zemlja poščena; ker peak ne derži vode, repa pa potrebuje v kisanje mokrote. Obreskov, ktere zakopljete na ta način v jeseni, ne smete rabiti v pičo pred šestimi tedni, če pa jih zakopljete po zimi ali pa v hudem mrazu, pa ne čez dva mesca. Obreski vam obstanejo čez leto in še dalje, saj se ve da na dobroti in teži sgrubijo. Repno perje rezano (ali škopo) srezano mlado koruzo je dobro med take obreske zakopavati. Taki obreski so nar boljše piča volom in kravam, treba pa jim je dajati zraven tega dosti suhe piče, tudi ovcam so dobra piča, samo dobro je dati j'm zraven čisto malo voljšega mleka (lupinca). Voljši mlek je sicer strupen, pa kislina repnih obreskov stori trup neškodljiv.

(Če govedina si roge polomi) Če se govedina bode, znamo se volu ali kravi večidel rog, le malokrat, da se kakemu s kostjo odterga. Če se rog sname, ne toče kri, samo meso

in koša pri korenini so nekoliko ranjena. Tako rano je prav lahko zaceliti, če se opere večkrat z milovo (šajfeno) vodo, in se potrese rana z žganim galunom (Alaun). Če se pa izruje rog z korenino vred, močno kri teče; da se kri vstanovi, da se šila iz ktere teče kri zatači; zamati se naj rana s pajčevino, in predivom popolnoma, pa se ne sme smodčiti. Potem se obveže rana s platneno cunjno trdo, da pajčevino in predivo tlačijo trdo na šiljo, iz ktere teče kri, ter se zaveže platnena cunja, ktero je nar boljše poviti okoli ostalega roga, terdo pod vratom, da se je živina ne more znebiti. Prvih 24 ur ne sme se dati taki živini jesti, ker z jedjo napenja živina glavne šile, ter začne kri hujše teči. Treba se ni bati, če je mnogo kervi odkleko, preden se je obvezala rana, ker na ta način se naj lažje obvaruje, da se možgani ne vnamejo, ktere boleznii so je pri takih prilikah nar bolj bati. Tretji dan, ko so navadno rana začne gnajiti, pomoči se predivo in pajčevina z mlačno vodo, da se lažje iz rane spravi, spero se rana z milovo vodo, in se potrese z žganim galunom. To se ponavlja vsaki dan dvakrat, zjutraj in zvečer, in se rana kmalo zaceli. Da živina pri tem delu ne skale ali bera, naj se zgrabi vsakikrat za nosnice, dene se vsako nosnico perst, ter terdo skupaj tiše.

Oznaniilo centralnega odbora o prodaji in kupovanji bikov za rejo. Ravno kakor poprejšina leta se bodo tudi letos na jesen po znanih pogojih prodajali, in kupovali bikii za rejo na derlavne stroške. Naznanila bikov za prodajo, in želje kupovati jih po stalnih pogojih, morajo se poslati do konca meseca sept. t. l. v družbeno kancelijo: „Graz Hofgasse st. 8.“ Če kdo kupiti želi, mora naznanilo dodati za vsacega bika, kolikor jih miali kupiti, ali licitirati deset goldinarjev, naznaniti tudi mora, ktereга domačega plemena naj bi bil bik. Kraj ali kraji kjer se bodo bikii licitirali, naznanili se bodo pozneje o pravem času, oziraje se na poslana naznanila. Gradec 9. septembra 1882.

Centralni odbor štajarskega kmetijskega društva.

(Konjska dirka in razstava v Žavcu) ni bila obiskana letos tako obilno, kakor poprejšina leta. Vidi se pa leto na leto, da se konjska reja v Savinski dolini množi in goji, da je veselje. Pripeljali so prav lepe kobile in šrebota. Baron Wahrberg iz Pake dobil je sreberno derlavno medaljo, Franco Cukala iz Gomilkega bronasto derl. medaljo. Priznalne diplome so dobili: Baron Hackelberg iz Prepolda, Rudolf Schuscha iz Žavca, Blaž Grobelnik iz Dutovelj, J. Lenko iz St. Petra. Dalje dobilo je 14 kobdij in 13 šrebet darila. Dirka izvrnila se je izvrstno, in dobili so nasledni gospodje:

Pričetna dirka, 1 kilometer.

I. dob.: Karel Vabič iz St. Petra 2 min. 52 sek.
II. „ Jurij Postpert iz Kasas 3 „ 23 „

III. „ Bar. Wahrberg iz Pake 3 „ 26 „
Plemenska dirka, 2 kilometra.
I. dob.: Jakob Janič iz Žavca 5 min. 31 sek.
II. „ J. Pernoser iz Ternovega 5 „ 35 „
III. „ A. Virant iz Gomilkega 5 „ 50 „
IV. „ Fr. Košelj iz St. Petra 6 „ — „
V. „ Fr. Lipovšek iz Levca 6 „ 10 „
Društvena dirka, 2 kilometra.
I. dob.: A. Stanser iz Konje 4 min. 54 sek.
II. „ A. Maatnak iz Lubošne 5 „ — „
III. „ J. Skaberne iz Celja 5 „ 6 „
IV. „ F. Kammer iz Celja 5 „ 20 „
V. „ A. Skaberne iz Celja 5 „ 28 „

Zaslugo, da se je v Savinski dolini konjska reja tako povzdignila, kakor stoji sedaj, priznati moramo samo gospod stotniku (ritmajstru) Karl Haupt-u posestniku na Strausenku. Bog ga obrani še dolgo časa v blagoslov Savinske doline.

Razne stvari!

(Cesarko darilo.) Cesar podaril je tistim, ki so po povodnji ubožali na Tirolskem in Korotkem sto tisoč goldinarjev.

(Inženir pl. Heider), čigar oče zidal je kamnati most na „Zidanem mostu“ onesročil se je pri Terčaški razstavi, ter umrl. Heiderjova družina je v Celjski okolici dobro znana in spoštovana. Brat umerlega je zdravniški doktor, prebiva večkrat v Doberni, in ne zdravi samo brezplačno revežev, temveč jim da tudi zdravila zastonj. Obhajujemo serčno nesrečo visokospoštovane družine.

(Cerkveno.) Sedemsto letnico rojstnega dne sv. Frančiška Asiškega, ustanovitelja reda frančiškanskega praznovati bodo prihodnji mesec po cerkvah reformiranih in observantnih Frančiškanov posebno slovesno.

(Red reformiranih Karmelitarov) praznoval bo 25. oktobra t. l. tristoletnico smertnega dne svoje ustanoviteljice sv. Teresije.

(Katoliška društva.) Ko je bival cesar v Gorici, sprejel je 13. t. m. tudi deputacijo katoliških društev. Odgovorjaje ji pvdaril je cesar posebno potrebo takih društev.

(Nemško šolsko društvo) je prvakom in Čehom hud tern v peti. To društvo napravlja tam, kjer je potreba, pa tudi tam, kjer želi dostojni broj starišev, nemške šole. To gotovo ni pregreha, ker le taki oče pošilja svoje otroke v nemške šole, kteri želi, da bi se naučili otroci nemško; kdor pa tega ne želi, temu pa ni treba pošiljati otrok v to šole, podlje naj jih v slovenske ali češke, in vsa prepiza bi bilo kraj. Skušnja uči, da stariši pri nas kot na Čedkem radi dajejo svoje otroke nemškega učiti se, ravno ker morajo skerbeti, da otroci pridejo po svetu do dobrega kruha. Prvakovom pa to ne gre nikakor v njihovo kramo. Bojé se, da bi se spametovali kmetaki otroci, in zato krišijo

na vsa mod proti nemškemu šolškemu društvu, brez vsacega poštenega vzroka. Če je kmet bolj noumen in zabit, lajše ga vladamo mislijo si ti gospodje pervaki, in iz tega vzroka imajo prav, da se vpirajo nemškemu šolškemu društvu, vsace-mu napredku, razbistrenju in izobraženju. Z um-nim in bistrim kmetom se ne da ravnati, kakor je komu ljubo, samo z zabitim in neumnim, kteri se ni učil in ne vé in ne bere drugega, kakor kar je pervakom v njihovo kramo dobro.

(Nesreča na železnici.) V Esek-u na Ogerkem se je prigodila strašna nesreča. Ko je šel osebni vlak čez tamošnji leseni most, se je most podelr in padlo je pet vozov v reko Dravo, ktera je zlo dereča, in je te dni hudo narasla za-voljo vednega močnega dežja. 26 ljudi je mervih. Veliko potovalcev rešilo se je, ker so med tem, ko so se topili vozovi, razbili okna, in potergali vrata, ter skočili v derečo vodo, in plavalii do brega. Ranjen pa je vsak, kteri se je rešil bolj ali manj. Zadnji voz pa se je tako hitro potopil, da se ni mogel nikdo rešiti, utonjeni so menda huzarji, kteri so šli na odpust (urlaub) domu. Revedi! Krivi te nesreče so menda inženirji, kteri so dan popred pregledali most. Preiskava bo že dokazala, kdo je te grozne nesreče kriv, šeleci pa bi bilo, da bi se odpravili pri železnih leseni mosto-vo, in da bi naredili trdne železne. Takih groz-nih nesreč bi potem ne bilo, pa tudi stroški bi se kmalo povernili železnicam, kjer železni mostovi terjajo dolgo časa, lesene pa je treba vedno popravljati, to pa napravlja tudi velike stroške.

(Fakcijska opozicija.) Znano je, da je pred nekoliko časa rekel cesar dvema Teržak-ima poslancoma, da „leva“ v deržavnem zboru dela fakcijsko opozicijo. Hiljintji in hinavsko-patrijotični listi pervakov, obnašali so se vrnah kakor Farizej proti bogatemu colnarju v svetem pisnu, ter rabijo cesarjeve besede proti vsakomu, kteri jim ni všeč. Zdaj pa je cesar v Terstu ta dva gospoda posebno počastil, enega povabil je celo k dvorski pojedini. Morebiti bodo zdaj ven-dar dali mir ti hinavski časnikarji, ker cesar sam je pokazal, da je drugih miali, ter je sprejel oba gospoda tako dobrotljivo.

(Zepet bombe pri Terstu.) Zasacili so, ko je bival cesar in cesarica, kronprinc Rudolf in Štefanija v Terstu, nekoga Oberdank-a v ter-žakši okolici, ter našli pri njem dve bombe. Gro-zoviti človek rojen je bil v Terstu, pri vojaskih služi je v polku (regimentu) Wetzlar, desertiral je, in živel zadnji čas v Rimu. Dvomiti ni treba, da je mialil Oberdank vredii bombe v Terstu, ko bival je cesar tam. Hvala Bogu, da so ga zasa-šili, in obvarovali Terst nove nesreče. Te dni so zaperli v Terstu nekoga Kranja Klemenc-a po imenu, nekdanjega rudarja (knapa), ker so dobili pri njem smodnika in kapselnov. Ne mislimo, da bi bil ta človek, ki še laško ne zna, ud iredentaki,

ter bi bil mialil početi kaj enacega, kakor ostudni udje te stranjke.

(Opekel) se je 25. t. m. tri leta star Jakob Zokan iz Verh', tako da ga ni poznati. Zlezel je namreč no zid, kjer je zasidan kotelj, ter svernii se je v vroči lug.

(Samomor starčeka.) V Ptujem se je vstrelil 80 let star ključarski mojster Winterl. Po-treba ga je dognala do obupa.

(Povožen.) Pet let star Boblatscheg iz Ro-miha prišel je te dni pod kolosa s polenami težko naloženega voza, ter bil je povozen. Mali revček, kteremu so bila slomljena štiri rebra, umrl je pred nekoliko dnevi.

(Tatje so ukradli) te dni posestniku Senekovi-u iz Blanzkečaja rujava dve leti staro žrebe, tatov se niso dobili.

(Od Kače pičena) je bila vincarca (Ana Kolinz) gospoda Arledtorja v Kamcih v saboto, ko je jabelka brala, na srednji perst leve roke, in je sedaj v Mariboraki bolnišnici.

(Ruske židove,) kteri so zbežali na Av-strijansko zemljo pošiljajo počasi nazaj v domovino, iz Brody-a se naznanja: Od ostalih 2570 židov, kolikor jih našteje uradni izkaz od 10. Septembra, poslali so pretečen teden v treh transportih 362 oseb čez mejo. Ostalo je tedaj konec točna še 2208 emigrantov.

(Strupene gobe.) Da naši kmetje ne razločijo še dobrih gob, od strupenih, kaže nam sledoča žalostna godoba. Pretečeno nedeljo šel je kmet iz sv. Marksa pri Ptuji v gozd gobe brat. Nabral jih je precej veliko, pa bilo je med njimi nekoliko strupenih. Ko jih prineso domu, napravi jih gospodinja, in cela družina, šest oseb, umeriala je, ker je jedla strupene gobe.

(Ruski car) peljal se je pretečen teden iz Petrograda v Moskvo, vsa železnica je bila zata-vljena z vojaci, noben drug vlak ni smel peljati se po teh krajih, napravili so vsa mogoča varstva, da bi obvarovali cara pred njegovim „zvestim“ ljudstvom; tako dalje pride vladar, če ne da svo-jim narodom nobene pravice, ter vladá sam po svoji volji.

(Naši dešleobranci) to je Štajerski, Koroški, Solnograški gorajo in doljno-Avstrijski bataljoni bili so, kakor smo vam že povedali, okoli štirinajst dni v taboru v Bruku na Lajti. Cesar mudil se je tam dva dni, ter ogledoval eksciciranje in manevre. Večkrat naznanjal je zadovoljnost z obnašanjem naših vojakov, posebno pri defeliranjii ponavljaj je večkrat šetam: Dobro, prav dobro, prav jako! — Če bi mi imeli več dešleobranskih in manj stalnih vojakov, privarčevala bi deržava na leto bliso sto milijonov goldinarjev. V vojaki stori vsak dešleobranec svojo dolžnost ravno tako natanjko, kakor drug vojak, ki ljubi svojega cesarja in svojo Avstrijskano domovino.

(Povodnji) so napravili na Tirolekem in na Koroškem strašno škodo. Cele vase so rasderte,

železnica je poderta, in zaperta za več časa, polja, travniki, in pola so uničena. Po celem Avstrijskem nabiralo se bo za ubožane prebivalce teh defelj. Vaak naj doda, kolikor mu je mogoče, da polajša šalostno stanje teh revozev.

(Žetev na Ogerskem) zadostaje pri različnem in pri vsem litu. V nekaterih krajih je pšenica sicer sentjiva, ali rejnata, v občjem pa je žetev dobra; na Alfeldu v južnih krajih kar do broto zadene, prav dobra. Reš je slabejša. Spomladno žito je sredno. Zavoljo velikega dežja je v nekaterih krajih ječmen in oves nekoliko slabejši.

Leterijas številke:

V Gradci: 87, 22, 85, 11, 43.
Na Dunaji: 65, 75, 38, 84, 25.

Tržna cena
preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tavica		Proso		A/da
	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.	š. kr.		
Celju	975	732	570	398	645	560	650						
Maribor	798	477	475	313	640	550	480						
Ptuj	711	511	480	260	711	511	611						
Gradec	829	589	473	311	646	560	630						
Celovec	779	556	449	300	675	511	511						
Ljubljana	865	530	469	321	687	423	618						
Ormož	975	732	570	398	645	560	650						
Dunaj	1150	820	830	820	845	885	830						
Pešt	960	710	730	625	670	682	630						

Lepoga

težka gorska ovska

kupuje Jožef Pallos vinoteržec v Celju.
Ogledke potrebno.

Prav dobre

žaklje za hmelj

se kupijo po ceni pri
G. Schmidl-u in družbeniku

Učenec

v špecerijako prodajalnice se iše, sprejme se le pošten mladeneč iz dobre družine.

Jos. Martin v Mariboru.

Prodajalnica na prodaj.

Špecerijaka in pridelkov prodajalnica, prav lepo opravljena, za dobrem kraju, je na prodaj. Prevzame se konec decembra. Najemnina za prodajalnice, stanovanje zraven, dva magacina, podstreho in klet 240 gl. Več pover

Jos. Martin v Mariboru.

Oznanilo.

Kakor poprejšne leto delili se bodo tudi letos sredi oktobra

biki za rejo.

Naznanila od živinorejcev srednje in dolnje Štajerske, da se vdeležijo licitiranja se morajo poslati najpozneje do 5. oktobra t. l. v kancelijo kmetijskega društva v Gradec, Hofgasse št. 8 (An die Kanzlei der Landwirthschafts-Gesellschaft, Graz, Hofgasse 8).

Naznanilu pridjati je treba za vsacega bika deset goldinarjev, in povedati zraven natančnega napisa (Adresse) naznanova'ovega, tudi kterege domačega plemena naj bi bil bik, kterege želi.

Gradec, 25. septembra 1882.

Centralni odbor

štajerskega kmetijskega društva.

G. SCHMIDL

in družbenik

priporočata svojo

zalogo suknja, kurentnega, modernega blaga in šivalnih strojev v Celju.

Šivalni stroji se dobivajo na mesečne obroke.

Zunanje naročbe se natančno in urno preskrbijo in če se zahteva, s muštri od vsega blaga dajo ali dopolnjejo.

U. LANG

priporoča svoje mobilije in vse hišne priprave, postelje vsake haže vedno za izvršiti si, kar komur dopade, pripravljene.

V CELJI.
v gospodskih ulic:

Vinsk

koj in preše,
nar boljše, in
prihodno jese

JULY JANAC,
rafinerija vinakega kamnja
v Celji, na toberški cesti.

Važno za gospodinje!

Ne mislite, da boljše

KAVO

in boljši kup dobite, če je okaravnost od velikih zalog to je iz Hamburga ali Torsta kupite, kot pri nas.

Mi dva prodajava kave kil po goldinarji in višje; Kilo za goldinar in 20 kr. prodajava prav dobro in lepo dišečo. Tudi

čaj (Thee)

prodajava po stari ceni od 5 goldinarjev in višje, akoravno je davk večji. 5 kilo in več skupaj po pošti pošiljava še cenejši.

Walland in Pellé,
v Celju,

na velkem trgu in v poštni ulici.

Alojz Puschenjak

„pri tkavcu“

v Celji

priporoča svojo dobro izbrano

zalogo blaga za jesen in za zimo,
blago za suknje in hlače.

Tifel (Tüffel), toskin, perivijen, vatmol in volnato robo za obleke, zamet, kašmir, krep, terno, tibetin in lister.

Velika zaloga

glavnih zimskih pertov.

Moške srajce, zavratnike, manšete nogavice nar bolj po ceni.

2-5

Gnojni gips

(višnjev).

ki ima 97% kristaliziranega krepjenokislega apna, ki je za polja, kterim apna manjka prav dober, in za detelo, za travnike, za hleve nastilati in posipati gnoj, tudi ga je dobro mešati med gnojnico, ta gips prav po ceni prodaja

Betriebsleitung des Vorderböhmer Gyps-Bergbaues

Post: Müdling, Südbahn.

Naj boljše zdravilo za govedino živino, kadar jo nopenja,

prodaja in pošilja okrajni živinski zdravnik **J. Schlaechter iz Kufsteine** na Tirolskem. Samo ena steklenica, ki ne velja več ko 60 kr., zadostuje za večkrat; in so zdravilo da ohraniti več let.